

GEZOND IS KRACHTIG:

VOOR IEDEREEN!

INHOUD

01 | Voorwoord: Gezond West-Brabant

02 | Gezond is krachtig: voor iedereen!

03 | 'Gezond is krachtig'

09 | 'Oog voor vergeten plekken'

12 | 'Versterk preventie'

15 | 'Heb en houd mensen in beeld'

19 | 'Bied een sluitend vangnet'

22 | Colofon

VOORWOORD

GEZOND WEST-BRABANT

UW UITDAGING

Meer taken met minder budget. Ook uw gemeente heeft te maken met de gevolgen van de decentralisaties. Deze ontwikkelingen vragen om scherpe en weloverwogen keuzes in het beleid en de begroting van uw gemeente. Waar legt u daarin de accenten zodat zo veel mogelijk inwoners zo lang en zo zelfstandig mogelijk kunnen meedoen in de samenleving? Óók als belangrijke basisvoorwaarden voor gezondheid ontbreken.

HET DOEL

Wie meedoet is namelijk gezonder en gelukkiger, en wie gezond en gelukkig is doet beter mee. Dat geldt voor kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen. En dat geldt overal: in de leef-, werk- en leeromgeving.

ÁLLE MENSEN IN BEELD

Sommige mensen hebben extra aandacht nodig. Denk aan laaggeletterden, dak- en thuislozen, vluchtelingen, mensen die op 'vergeten plekken' wonen, mensen die moeten rondkomen van weinig geld of zeer eenzame mensen. Gezond is krachtig; ook voor hen!

Annemieke van der Zijden,
directeur publieke gezondheid

'GEZOND IS KRACHTIG':

VOOR IEDEREEN!

Mensen met geldzorgen of grote sociale problemen leven gemiddeld 19 jaar langer in ongezondheid en overlijden gemiddeld 6 tot 7 jaar eerder. Extra aandacht is nodig voor de gezondheid van laaggeletterden, mensen die zeer eenzaam zijn, mensen die van weinig geld moeten rondkomen, dak- en thuislozen, vluchtelingen en mensen die wonen op 'vergeten plekken'.

Door een goede samenwerking tussen gemeenten, zorgverleners en particulier initiatief zijn de mensen in beeld die moeilijk in hun basale levensbehoeften kunnen voorzien. Denk aan een dak boven hun hoofd, voldoende eten, sociale contacten en vaardigheden zoals tekstbegrip, lezen en schrijven. In deze uitgave van gezondwestbrabant.nl concrete feiten, voorbeelden en ervaringen. Zodat iedereen gezond kan meedoen!

Carin Rots, gezondheidsonderzoeker GGD West-Brabant

*Tine Van Regenmortel, hoogleraar sociaal werk KU Leuven en coördinator
Academische Werkplaats sociaal werk Tranzo Tilburg University*

'GEZOND IS KRACHTIG'

Mensen met geldzorgen of grote sociale problemen leven gemiddeld een stuk korter en veel langer in ongezondheid. Extra aandacht in gezondheidsbeleid voor deze mensen is noodzaak. Kernelementen van de aanpak zijn het ontdekken en benutten van krachten en talenten, evenals de regie terug krijgen over je eigen leven.

OOG VOOR GELDGEBREK

Niet alleen in wijken van grote steden, maar ook op het platteland en in dorpen groeien kinderen op in armoede. "We schatten dat 3 tot 5 procent van de gezinnen tot de meest kwetsbare groepen behoort met een opeenstapeling van problemen", zegt Carin Rots. Zij deed in West-Brabant onderzoek naar armoede in gezinnen en de invloed daarvan op de gezondheid van kinderen. "Het is belangrijk om een goed oog te hebben voor deze gezinnen. Kinderen die niet op de afspraken van de GGD verschijnen zonder bekende reden, zoeken we actief op. Dat helpt, want daardoor hebben we veel kinderen beter in beeld gekregen." Samen met andere organisaties zoekt de GGD West-Brabant naar concrete manieren om juist deze kinderen en gezinnen extra te ondersteunen. "We hebben het vaak over 'mensen in hun kracht zetten', maar dat suggereert dat wij gaan ingrijpen", zegt Carin. "Liever geven we mensen de gelegenheid om hun eigen krachten en talenten te ontdekken en te benutten. 'Krachtgericht werken' noemen we dat. Dit sluit aan bij de nieuwe definitie van gezondheid die gericht is op veerkracht en regie over je eigen leven. We stimuleren mensen om zelf met ideeën te komen, bijvoorbeeld voor opvoedingsproblemen. Die aanpak vraagt om vasthoudendheid, maar heeft wél resultaat."

SPREK AAN OP EIGEN KRACHT

"We doen nog te weinig een beroep op de eigen kracht van mensen die in kwetsbare omstandigheden leven", vindt hoogleraar Tine van Regenmortel. "Kracht en kwetsbaarheid gaan hand in hand." Wel is er extra ondersteuning en maatwerk nodig. "Ga bij iedere persoon apart na wat er nodig is. Behandel iemand met vertrouwen en respect. Onderzoek bijvoorbeeld hoe dak- en thuislozen in hun situatie beland zijn. Ga vanuit dat punt mensen langzaam versterken. En doe dat op diverse niveaus: persoonlijk, sociaal, organisatorisch en beleidsmatig."

Bij de krachtgerichte aanpak zijn alle betrokkenen 'eigenaar' van het probleem. Daarbij werken de persoon zelf, diens omgeving zoals mantelzorgers en vrijwilligers, en zorgverleners met elkaar samen. "Mensen in kwetsbare leefomstandigheden vinden het heel moeilijk om door de bomen het bos nog te zien", zegt Tine. "Dus help bij structuur in bijvoorbeeld dagritme en afspraken en laat zien wat er op de korte en langere termijn moet gebeuren."

.....
"KRACHT EN KWETSBAAR-
HEID GAAN HAND IN HAND."
.....

.....
"WE STIMULEREN
MENSEN OM ZELF
MET IDEEËN TE KOMEN"
.....

CHECK DE GEVOLGEN

Gemeenten kunnen goedbedoelde maatregelen nemen waarmee ze hun doel juist voorbij schieten. "Ga met de doelgroep in dialoog en check eerst goed de gevolgen van maatregelen. Deel verantwoordelijkheid ook met mensen die in kwetsbare omstandigheden leven."

De transitie gaat uit van een sociaal netwerk en de kracht om zelf de regie te voeren over je eigen leven. "Er zijn mensen bij wie deze basisvoorwaarden ontbreken en waarbij deze aannames (nog) niet werken", zegt Carin. "Laten we samen bewaken hoe de veranderingen in de praktijk uitpakken en de mensen bij wie dit nodig is, extra steunen zodat ook zij meedoen."

BELEID

DE ÉCHTE PUBLIEKE ZAAK

Terug in de geschiedenis: rond 1880 is de openbare gezondheidszorg ontstaan ter bescherming van arbeiders, kinderen, armen en zwangere vrouwen tegen onhygiënische omstandigheden, slechte woningen en gebrekkige medische zorg. Dit beschermen en bevorderen van de gezondheid van mensen die meer risico lopen, gebeurt weliswaar op een andere manier, maar is nog steeds nodig! De Wet publieke gezondheid en de Wet maatschappelijke ondersteuning regelen deze gemeentelijke rol voor mensen die het zelf niet (helemaal) redden. Deze publieke gezondheidszorg is collectief, ongevraagd, actief én met een sterk accent op preventie. Eigenlijk ook nog steeds net als toen...

BEST PRACTICE

MONITORING OP KWETSBAARHEID ÉN KRACHT

De GGD West-Brabant volgt samen met GGD GHOR Nederland, CBS en RIVM via gezondheidsmonitors de ontwikkelingen in de publieke gezondheid. Dat gebeurt met gezondheidsenquêtes onder verschillende leeftijdsgroepen, die in eenzelfde periode met eenzelfde methode in alle gemeenten in Nederland worden uitgezet. Resultaten zijn te vinden op de gezondheidsatlas van West-Brabant. De onderzoekers en adviseurs van de GGD ondersteunen de gemeenten om duiding te geven aan deze informatie. Daarvoor voeren ze ook verdiepend en aanvullend onderzoek uit, juist bij mensen in kwetsbare situaties. Voorbeelden zijn:

- Interviews bij dak- en thuislozen en intermediairs in West-Brabant
- Inzicht in huiselijk geweld in West-Brabant door bewerking van databestanden van de partners in het veiligheidshuis

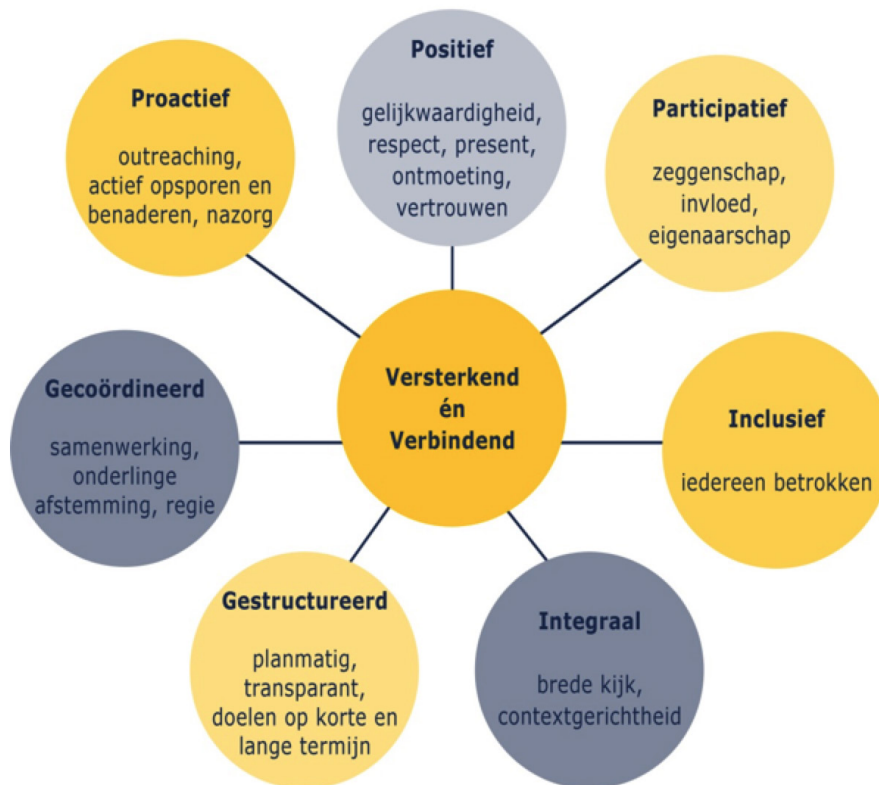
INFOGRAPHIC

BURGERS IN KWETSBARE SITUATIES IN WEST-BRABANT

KRACHTGERICHT WERKEN

Krachtgericht werken, ook wel empowerment genoemd is een proces van versterking waarbij individuen, organisaties en gemeenschappen greep krijgen op de eigen situatie en hun omgeving via het verwerven van controle, het aanscherpen van kritisch bewustzijn en het stimuleren van participatie (van Regenmortel 2002). In onderstaande 'empowerment bloem' staan de kernelementen van krachtgericht werken. De toepassing van krachtgericht werken door sociaal werkers in de nieuwe participatiesamenleving vraagt andere competenties.

BEST PRACTICE

BEMOEIZORG DOOR JEUGDGEZONDHEIDSZORG: VERTROUWEN WINNEN

De medewerkers van de Jeugdgezondheidszorg in West-Brabant zetten zich extra in voor gezinnen met meerdere problemen; zeker als de gezondheid en ontwikkeling van de kinderen bedreigd worden en de contacten tussen gezin en hulpverleners verbroken zijn of moeizaam verlopen. Via bemoeizorg herstelt de Jeugdgezondheidszorg het contact met deze gezinnen, zodat ondersteuning en hulpverlening in gang gezet kan worden. Bemoeizorg in de Jeugdgezondheidszorg is door de Jeugdgezondheidszorg in West-Brabant ontwikkeld en met wetenschappelijk onderzoek onderbouwd. Deze werkwijze blijkt zeer geschikt om het vertrouwen van de gezinnen te winnen en hen toe te leiden naar zorg. Bovendien is er gemiddeld genomen sprake van een afname van de onderzochte problemen. Zo nemen bijvoorbeeld emotionele problemen en gedragsproblemen bij kinderen licht af. In het gezin verbetert de communicatie. Ook ervaren de gezinnen meer sociale steun.

Marianne Onnink, jeugdverpleegkundige GGD West-Brabant:

*“IK VERBIND KENNIS OVER EFFECTIEVE INTERVENTIES AAN
MIJN ERVARING, EN LEVER MAATWERK IN IEDER GEZIN.”*

BELEID

VERWARDHEID OP STRAAT

Onder meer politie, GGZ Nederland en patiëntenorganisaties trekken aan de bel over de toename van het aantal verwarde mensen op straat. Zij zijn in de war door psychische problemen, een verstandelijke handicap, dementie of verslaving. Cijfers van de politie laten in West-Brabant een stijging zien in overlast door verwarde of overspannen personen van 1018 in 2011 naar 1392 in 2013. Minister Schippers neemt de signalen serieus en onderzoekt samen met de minister van Veiligheid en Justitie, VNG, politie, GGZ Nederland en de Federatie Opgang de oorzaken van de toename en wil, op basis daarvan, een verbeterde aanpak.

BEST PRACTICE

ALCOHOLBRIL BREEKT HET IJS

In het asielzoekerscentrum Breda wonen 400 asielzoekers met 24 nationaliteiten. Mannen, vrouwen en kinderen uit onder meer Ghana, Eritrea en Syrië, waarvan de helft leeft in gezinsverband.

De voorlichtingsbijeenkomst door een preventiefunctaris van de GGD over alcohol met 8 jong volwassenen uit Eritrea en de tolk begon schuchter, tot de 'alcoholbril' het ijs brak! Iedere jongere zette de alcoholbril op om te ervaren wat alcohol met je doet. "Sta op, loop naar mij toe en geef me een hand. Hilarische momenten als je dan een stoel omver loopt en naast mijn hand pakt", zo vertelt Ine Dijkmans. "Zo onwennig als we begonnen, zo vrolijk namen we afscheid."

"Van de 93 asielzoekers kinderen gaat tweederde naar basisschool De Fontein, waar we gaan werken aan het thema lichaamsverzorging. De oudere kinderen gaan naar het Kellebeek College, waar het thema seksualiteit veel vragen met zich meebrengt. De Eritreese jonge mannen ontmoet ik weer op deze school om veilig vrijen en gezonde relaties te bespreken."

Mark Blom, juridisch adviseur Handhaving bij de gemeente Rucphen

'OOG VOOR VERGETEN PLEKKEN'

Op diverse campings in West-Brabant verblijven mensen in omstandigheden die niet voldoen aan basale voorwaarden voor gezondheid en veiligheid. Gemeenten zoeken naar grip op deze omstandigheden, zoals op camping De Witte Plas in Rucphen. Tijd voor een gezamenlijke actie op deze 'vergeten plek', besloot de gemeente.

Een hoogzwangere vrouw die niet wist waar ze naar toe moest voor haar bevalling, mensen met een verslaving en Polen en Bulgaren in bedroevende leefomstandigheden: dát troffen de samenwerkende organisaties vorig jaar aan bij de handhavingsactie op camping De Witte Plas. De politie hield samen met de douane, belastingdienst, brandweer, jeugdzorg en GGD een grootscheepse actie op deze camping, gericht op handhaving én zorg.

ZORGPLICHT

"Ooit was dit een degelijke familiecamping. Nu gebeurt het steeds vaker dat mensen die aan lager wal zijn geraakt, hier hun onderkomen vinden", zegt Mark Blom. Samen met de politie was hij coördinator van deze handhavingsactie. "Op campings zien we soms mensonterende situaties. Als gemeente moet je ook daar je zorgplicht voor burgers uitvoeren."

Mark is blij dat ook de GGD bij de handhavingsactie betrokken was. "Verpleegkundigen van de GGD zetten de noodzakelijke acties voor de gezondheid en veiligheid van een aantal campingbewoners in gang."

SAMENWERKING VEILIGHEID ÉN GEZONDHEID

“Een goede voorbereiding van de actie met alle partners op het gebied van veiligheid én gezondheid is cruciaal”, zegt Mark. “Je moet tijdig met elkaar overleggen en in kaart brengen wat je met de handhavingsactie wilt bereiken. Ook de gezamenlijke nabespreking en de afstemming bij de vervolgotrajecten zijn belangrijk. De betrokkenen bij de actie vulden elkaar vanuit hun eigen vakgebied aan en de communicatie was goed. Ik ben ervan overtuigd dat deze multidisciplinaire samenwerking de actie tot een succes heeft gemaakt.”

.....

Mark Blom:
“GEMEENTEN MOETEN
OOK WAKEN VOOR DE
GEZONDHEID VAN MENSEN
OP VERGETEN PLEKKEN”

.....

▶ AVICENNAPRIJS 2015

AVICENNAPRIJS 2015 VOOR AANPAK LEEFSITUATIE KWETSBARE ARBEIDSMIGRANTEN

Op dinsdag 19 mei 2015 ontving Han Scholte namens GGD West-Brabant de Avicennaprijs 2015. GGD West-Brabant werd uitgeroepen als winnaar vanwege de extra aandacht die de GGD op verzoek van de gemeenten geeft aan bewoners van campings waaronder arbeidsmigranten. De GGD vindt het belangrijk om aandacht te hebben voor de gezondheid van alle inwoners in West-Brabant, ook de mensen die op ‘vergeten’ plekken wonen. Op de site van de Avicennaprijs kunt u meer lezen en het juryrapport downloaden.

▶ VIDEO

OOG VOOR MENSEN OP VERGETEN PLEKKEN

.....

BEST PRACTICE

UIT BEELD? KWETSBARE MENSEN OP VERGETEN PLEKKEN

In West-Brabant zijn er een aantal plekken waar kwetsbare burgers uit beeld dreigen te raken. Het gaat hierbij om campings waar een aantal mensen in schrijnende omstandigheden leeft. Zo ook op camping Fort Oranje in de gemeente Zundert. Om deze situatie aan te pakken, heeft hier in 2014 een grootschalige handhavingsactie plaatsgevonden. Daarbij trof de GGD in totaal meer dan 100 bewoners (58 volwassenen en 44 kinderen). Het verloop van deze actie en de ervaringen van GGD-medewerkers bij deze actie, zijn verwoord in het boekje "Uit beeld? Kwetsbare mensen op vergeten plekken". Wat troffen zij aan en hoe krijg je deze mensen beter in beeld?

BEST PRACTICE

TRAINING VOOR OPZICHTERS EN WOONCONSULENTEN

Met de GGD Academy inspireren we professionals om gezondheid en veiligheid te verbeteren. Een voorbeeld is een training voor huismeesters, opzichters en woonconsulenten van woningbouwcorporaties. Vanuit onderdelen als 'woongeluk achter iedere voordeur' en 'een goed gesprek zonder weerstand' gaan deelnemers samen aan de slag met onderwerpen als signaalherkenning en gespreksvaardigheden. In deze training leren de deelnemers bewust en oplossingsgericht om te gaan met kwetsbare huurders. Ook leren de deelnemers signalen van vervuiling, mishandeling of psychische problemen te herkennen en leren zij waar ze terecht kunnen met hun signalen. De training wordt gegeven door GGD-verpleegkundigen die veel ervaring hebben met mensen die zorg mijden. Zo ontstaat er meer oog voor huurders met meervoudige problemen waar basale voorwaarden voor gezondheid en veiligheid soms niet meer aanwezig zijn.

Frans Schoenmakers, vrijwillig ouderenadviseur in Alphen-Chaam en Memet Ataman maatschappelijk werker bij stichting Wij Breda

'VERSTERK PREVENTIE'

Eén op de tien ouderen is zeer eenzaam. 'Ouderen in gesprek met ouderen' wordt in Alphen-Chaam toegepast. Door de GGD en stichting Wij getrainde ouderenadviseurs van de Katholieke Bond voor Ouderen (KBO) Brabant gaan het gesprek aan en brengen het netwerk van senioren in kaart.

Tijdige signalering van ouderen met problemen draagt bij aan behoud van levenskwaliteit, aldus het SCP. De gemeente Alphen-Chaam, KBO-Brabant, GGD en stichting WIJ-Breda werken samen voor een betere blik op de groep 85-plussers. De senioren kregen een brief met de vraag of ze behoefte hadden aan een gesprek. Memet Ataman: "Je moet zelf naar hen toe."

ALERT OP DE 'VRAAG ACHTER DE VRAAG'

Frans Schoenmakers (82) is één van de vrijwillige ouderenadviseurs: "Wij zijn vertrouwd, bekenden uit het dorp, getraind in gesprekstechnieken en alert op 'de vraag achter de vraag'. Als iemand bijvoorbeeld een scootmobiel aanvraagt, kan daar meer achter zitten dan alleen slecht ter been zijn." De vrijwilligers werken met een checklist met daarop thema's zoals woonsituatie, zorgniveau, financiën en sociaal netwerk. Memet: "We vragen de ouderenadviseur om samen met de ouderen een 'netwerkaart' in te vullen. Daarop staan contactgegevens van belangrijke personen en instanties in hun directe omgeving."

GEVOEL VAN VEILIGHEID

Beperkte mobiliteit, te weinig beweging en zorgen over veiligheid blijken aandachtspunten te zijn. Frans: "Inbraken in de buurt maken senioren angstig. Tijdelijk extra politie in de buurt herstelt het veiligheidsgevoel." Verder blijkt dat een aantal senioren nog onvoldoende besef heeft van de veranderingen in de zorg. Memet: "Daar kan de gemeente wat aan doen door voorlichtingsbijeenkomsten te organiseren waar ook de mantelzorgers welkom zijn." In 2015 is er extra aandacht voor de groep senioren die niet gereageerd heeft op de uitnodiging voor een gesprek. Frans: "We willen juist ook graag met hen praten om te weten wat er bij hen leeft."

Memet Ataman:

*"MENSEN PRATEN LIEVER OVER DINGEN DIE GOED GAAN.
DUS MOET JE DOORVRAGEN."*

Frans Schoenmakers:

WIJ ZIJN BEKENDEN UIT HET DORP.

IMPULS TEGEN EENZAAMHEID

Samen met 'Coalitie Erbij' werkt het Ministerie van VWS aan een aanpak van eenzaamheid. De kamerbrief 'Intensiveren en verankeren aanpak eenzaamheid' beschrijft de plannen, met de nadruk op preventie en duurzame verankering op lokaal niveau. Staatssecretaris Van Rijn: "Ik verwacht dat de decentralisaties meer mogelijkheden bieden om mensen met eenzaamheidsgevoelens te ondersteunen". Op www.eenzaam.nl leest u meer. In onze regio is Breda een koploperplaats, maar ook andere West-Brabantse gemeenten werken aan de preventie van eenzaamheid, bijvoorbeeld in Etten-Leur vanuit het burgerinitiatief 'Present in vriendschap'. Vijf Wmo-werkplaatsen ontwikkelen samen met Coalitie Erbij op basis van praktijkonderzoek een toolkit voor gemeenten (gereed eind 2015).

BEST PRACTICE

WAT KENMERKT DE KWETSBARE OUDEREN IN WEST-BRABANT?

Meer dan een kwart (29%) van de thuiswonende ouderen in West-Brabant gaf in de GGD gezondheidsenquête (2012) aan kwetsbaar te zijn. Dit werd gemeten met de Tilburg Frailty Indicator (TFI), een vragenlijst die op lichamelijk, psychisch en sociaal gebied de kwetsbaarheid meet. Deze gegevens zijn verder geanalyseerd en hieruit blijkt onder andere dat mensen in kwetsbare situaties minder bewegen en minder regie over hun leven ervaren. Verder voelt deze groep zich eenzamer, wonen ze vaker alleen en hebben ze een groter risico op een angststoornis of depressie dan mensen die niet kwetsbaar zijn. In 2016 voert de GGD deze monitor op kwetsbaarheid van zelfstandig wonende ouderen opnieuw uit om de publieke gezondheid in West-Brabant te volgen.

BEST PRACTICE

MANTELZORGCAFÉ BAARLE-NASSAU

In West-Brabant is 8% van de volwassenen en 11% van de ouderen die mantelzorg geven, zwaar belast. Op verzoek van de Wmo-raad van de gemeente Baarle-Nassau is een mantelzorgcafé opgezet. De mantelzorgers gaven aan behoefte te hebben aan een ontmoetingsplek en het uitwisselen van ervaringen. In een ontspannen sfeer worden thema's besproken die mantelzorgers zelf aandragen. De doelen zijn lotgenotencontact tussen mantelzorgers, steun geven aan elkaar, en herkenning en erkenning van ieders rol als mantelzorger. Verder worden ervaringen en tips uitgewisseld, en informatie en advies gegeven. Ook de ontspanning van 'er even tussenuit zijn' is belangrijk.

BEST PRACTICE

SAMENWERKING MET MAATSCHAPPELIJK MIDDENVELD GEMEENTE RUCPHEN

In de gemeente Rucphen is, zoals in meer gemeenten in West-Brabant, de ervaring dat inwoners doorgaans laat aan de bel trekken bij problemen. En als de problemen dan gesignaleerd worden, zijn ze vaak ernstig en is zware zorg nodig. De GGD en de Academische Werkplaats Publieke Gezondheid van de Universiteit Tilburg hebben onderzocht of het maatschappelijke middenveld (zoals mensen van kerken, winkeliers en mensen uit het verenigingsleven) betrokken kan worden om problemen eerder te signaleren. In deze film vertelt Janneke van Eerenbeemt van Stichting Groenhuysen over de ervaringen met de focusgroepen en de uitkomsten ervan. In de factsheet staan de resultaten nog eens samengevat.

.....
Janneke van Eerenbeemt, projectmanager Stichting Groenhuysen:

*“WEET WAAR JE MENSEN MOET VINDEN EN
WELKE MENSEN JE MOET VINDEN.”*

.....
.....

Corine Maas, beleidsmedewerker transitie gemeente Rucphen

'HEB EN HOUD MENSEN IN BEELD'

Door de nieuwe Wmo krijgen gemeenten te maken met uiteenlopende hulpvragen. Van de aanschaf van een scootmobiel tot de dagbesteding voor mensen met gedragsproblemen. "Die variatie in problematiek maakt het werk van de gemeente spannend maar ook uitdagend", vindt Corine Maas van de gemeente Rucphen. "De bal ligt bij de gemeenten."

Sinds 1 januari 2015 zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de (zorg)ondersteuning van kwetsbare mensen. Etten-Leur, Rucphen, Roosendaal, Moerdijk, Zundert en Halderberge werken hierin samen met veertig zorgaanbieders in de regio. Dat zijn grotere instellingen zoals Stichting Groenhuisen, SDW en GGZ, maar ook kleinere organisaties zoals zorgboerderijen. "De nieuwe Wmo vraagt een nieuwe manier van werken", aldus Corine. "Dat is een zoektocht, maar wel een leuke! Er wordt meer zelfredzaamheid en steun uit de directe omgeving verwacht."

TOEZICHT OP DE WMO

De samenwerkende gemeenten hebben de GGD gevraagd het toezicht op de uitvoering van de Wmo uit te voeren. "Het gaat om kwetsbare mensen", zegt Corine. "Dan heb je een onafhankelijke, ervaren organisatie nodig die de menselijke maat hanteert. De GGD heeft ervaring met toezichtstaken op andere terreinen. We hebben er alle vertrouwen in dat de GGD dit ook voor de Wmo goed zal doen." De GGD controleert zorgaanbieders op basis van meldingen over onregelmatigheden, maar neemt als het nodig is ook zelf stappen. "We vragen de GGD om de toezichtstaken uit te voeren bij nieuwe aanbieders. Ook gaat de GGD op basis van signalen van Wmo-consulenten het gesprek aan met cliënten en zorgaanbieders om vooraf afspraken te maken of bestaande afspraken bij te stellen."

WELBEVINDEN VAN CLIËNTEN

De menselijke maat blijft essentieel volgens Corine. "Welk systeem en welke partijen je ook inzet, het welbevinden van de burgers staat altijd voorop. Het gaat immers om een buitengewoon kwetsbare doelgroep. We gaan weliswaar uit van zelfredzaamheid, maar ben je als gemeente ervan bewust dat sommige cliënten hierbij extra steun en zorg nodig hebben."

Corine Maas:

"WELBEVINDEN VAN DE BURGERS STAAT ALTIJD VOOROP."

IEDEREEN IN BEELD!

In deze filmfragmenten ziet u enkele GGD-medewerkers die hún verhaal vertellen over laaggeletterden, asielzoekers, gezinnen die van gas en elektra afgesloten dreigen te worden, dak- en thuislozen respectievelijk kinderen in gezinnen met weinig geld. En vooral: hoe zij als medewerkers van de GGD bijdragen aan het in beeld krijgen, hebben en houden van de gezondheid en veiligheid van deze inwoners van West-Brabant.

TOEZIEN OP DE UITVOERING VAN DE WMO

De Wmo 2015 beschrijft de verantwoordelijkheid van de gemeente voor de maatschappelijke ondersteuning. Hoofdstuk 6 regelt het toezicht. Toezicht houden is 'een vak apart'. Het kan reactief op basis van klachten en signalen, of proactief. In dat laatste geval is het belangrijk vooral te kijken naar de zorg aan de meest kwetsbare burgers. Dit is risico gestuurd toezicht. Toezicht richt zich op de naleving van de kwaliteitseisen uit de wet en de gemeentelijke verordening en de afspraken uit het bestek/ contract. Er hoort een passend vervolg door het college bij.

BLOG

HET VERHAAL VAN PIET: VERANDERING DOET LEVEN!

<https://eenbredeblikopgezondheid.wordpress.com/2014/10/23/meldpunt-zorg-overlast-verandering-doet-leven-2/>

BEST PRACTICE

SOCIALE NETWERK VERSTERKING

Via Sociale Netwerk Versterking wordt de kracht van mensen en hun directe omgeving benut om tot oplossingen te komen. Via onder andere MEE-organisaties worden zorgverleners (zoals wijkteams) getraind in het toepassen van deze netwerkstrategie.

Karen Verheijen, Consulent MEE Brabant Noord:

*“HET IS ZO MOOI OM DE KRACHT EN ENERGIE VAN MENSEN
TE ERVAREN, BIJ HET MAKEN VAN HUN EIGEN PLAN!”*

BEST PRACTICE

NODIG EENS EEN TAALAMBASSADEUR UIT!

Laaggeletterdheid heeft een enorme impact op je leven! Wilt u binnen uw gemeente of organisatie aandacht vragen voor laaggeletterdheid? Nodig dan eens een taalambassadeur uit, via de stichting lezen en schrijven (<http://www.lezenenschrijven.nl/over/contact>). Dit zijn ervaringsdeskundigen die hun laaggeletterdheid zelf hebben aangepakt. Ze kunnen u inspireren om laaggeletterdheid binnen uw gemeente of organisatie aan te pakken.

“IK KON MIJN KINDEREN NOOIT VOORLEZEN.”

*“IK WIST NIET OP WELKE GEMEENTELIJKE VOORZIENINGEN IK
RECHT HEB, LAAT STAAN HOE EN WAAR IK ZE AANVRAAG.”*

*“DOORDAT IK NU KAN LEZEN EN SCHRIJVEN, HEB IK VEEL MEER
ZELFVERTROUWEN GEKREGEN.”*

.....
Jan Willem Labruyere, beleidsadviseur maatschappelijke ontwikkeling gemeente Bergen op Zoom

'BIED EEN SLUITEND VANGNET'

.....

Jan Willem Labruyere houdt zich in de centrumgemeente Bergen op Zoom bezig met kwetsbare mensen en veiligheid. In deze regio hebben rond de 1700 mensen moeite om in hun basale bestaansvoorwaarden te voorzien, waaronder circa 200 dak- en thuislozen.

"Zorg voor een sluitend vangnet waarin onder meer verslavingszorg, maatschappelijk werk, GGZ, woningstichtingen en sociaal netwerk maximaal samenwerken. Dat betekent goede afspraken met woningcorporaties om zoveel mogelijk huisuitzettingen te voorkomen. Doen we dat niet, dan helpen we weliswaar diverse daklozen aan een huis, maar daalt het aantal daklozen over het geheel gezien niet. Er komen immers nieuwe daklozen bij. Als centrumgemeente zijn wij regisseur en maken we met alle partijen bindende afspraken."

VOORKOM HUISUITZETTING

"Huisuitzetting voorkomen is niet alleen belangrijk voor de mensen zelf; het scheelt de samenleving ook veel geld. Vraag de partners om alle signalen bij elkaar te leggen, zoals de woningstichting die huurachterstand signaleert of de GGD die overlast of vervuiling vaststelt. Zorg daarnaast dat zorgprofessionals goed van elkaar weten wat ze kunnen, zodat kwetsbare mensen extra gesteund worden."

GROEIEND BEROEP OP HET VANGNET

“Er zal de komende jaren een groeiend beroep op het vangnet worden gedaan”, voorspelt Jan Willem. “Er komen meer kwetsbare mensen. Denk aan mensen die door de crisis langdurig werkloos zijn, de huur niet meer kunnen opbrengen en uiteindelijk dakloos worden. Of aan mensen met een psychiatrische aandoening die vanwege het landelijke beleid uit instellingen worden geweerd en in de wijk of het dorp worden gehuisvest, met alle gevolgen van dien. Dit vraagt veerkracht van zowel de directe omgeving als van de zorgorganisaties. Veerkracht creëer je onder meer door tijdrovende procedures te stroomlijnen. Een ander belangrijk thema is om samen te werken bij de inrichting van sociaal-medische zorg voor dak- en thuislozen.”

.....
Jan Willem Labruyere:
*“KWETSBARE MENSEN
ONDERSTEUNEN KOST EXTRA
ENERGIE EN AANDACHT.”*
.....

INFOGRAPHIC

WERKWIJZE MELDPUNT ZORG EN OVERLAST

BEST PRACTICE

MONITOR SOCIAAL KWETSBARE MENSEN IN DE GEMEENTE BERGEN OP ZOOM

De gemeente Bergen op Zoom heeft deelgenomen aan een pilot van de Academische Werkplaats Publieke gezondheid van de Universiteit van Tilburg waarin met behulp van een monitor de aard en omvang van de problematiek van kwetsbare burgers in beeld is gebracht. In deze factsheet vindt u de resultaten over onder meer dreigende huisuitzettingen, schuldenproblematiek, woonoverlast of woningvervuiling en verslavingsproblematiek.

BEST PRACTICE

MELDPUNT ZORG EN OVERLAST

De gemeenten hebben bij de GGD West-Brabant een meldpunt zorg en overlast waar professionals en burgers terecht kunnen bij verontrustende situaties. Bijvoorbeeld over mensen die vereenzamen, mensen waar de woonomgeving ernstig vervuild is of mensen die zorg mijden en waarbij vermoedens bestaan over ernstige problemen. De verpleegkundigen van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg van de GGD leggen contact met de persoon waarover zorgen zijn en met diens omgeving, winnen vertrouwen en herstellen de zorg en ondersteuning. Zij leiden toe naar hulpverleners, bijvoorbeeld van sociale wijkteams, maatschappelijke opvang of van de integrale toegang.

Arnold Simon, OGGZ-verpleegkundige GGD West-Brabant:

*“REGELMATIG KOM IK IN WEST-BRABANT IN SITUATIES
WAAR DE WONING ZEER ERNSTIG VERVULD IS.”*

BEST PRACTICE

VOORKÓMEN VAN AFSLUITING VAN WATER EN ELEKTRA

Voor inwoners van de gemeente Woensdrecht en de dorpen Lepelstraat en Halsteren (het werkgebied van DELTA Water in West-Brabant) zijn in 2014 tussen DELTA Water, Traversegroep en de GGD afspraken gemaakt ter preventie van afsluiting van drinkwater. Met netwerkbeheerder Enexis zijn voor de gehele regio West Brabant West soortgelijke afspraken gemaakt. In de periode november 2014 tot april 2015 kwamen 42 meldingen van DELTA Water en 7 meldingen van Enexis binnen. Bij 35 van de totaal 49 huishoudens heeft een GGD-verpleegkundige samen met een maatschappelijk werker een huisbezoek afgelegd. Bij 11 huishoudens waar sprake is van meervoudige problematiek, heeft het maatschappelijk werk begeleiding opgestart. Mensen gaven aan dat als GGD en maatschappelijk werk niet aan de deur waren gekomen, zij zelf niet de stap naar hulpverlening hadden gezet. Afsluiting van water en elektra is voorkomen. Wat opviel is dat het bij een groot deel van de meldingen ging om gezinnen met kinderen onder de 18 jaar.

Rubia Langelier, OGGZ-verpleegkundige GGD West-Brabant:

*“WE GAAN DEZE SAMENWERKING UITBREIDEN NAAR
ANDERE WATER- EN ENERGIEBEDRIJVEN IN WEST-BRABANT.”*

COLOFON

DEZE UITGAVE

Gezondwestbrabant.nl is een initiatief van GGD West-Brabant en GHOR Midden- en West-Brabant. Wij danken graag alle geïnterviewden en betrokkenen bij de totstandkoming van deze uitgave.

BRONVERMELDING:

Beeldmateriaal door GGD West-Brabant, Teun Poppelaars, Omroep Brabant, De Riethorst Stromenland en Shutterstock.

GGD West-Brabant. Aantal meldingen Meldpunt Zorg en Overlast 2014.

GGD West-Brabant. Gezondheidsmonitor 0 t/m 11 jarigen 2013.

GGD West-Brabant. Gezondheidsmonitor 19+ 2012.

GGD GHOR Kennisnet. Te huisvesten nieuwe vergunninghouders 1e en 2e helft 2015. December 2014.

Stichting Lezen & Schrijven. Laaggeletterdheid in kaart. April 2014.

VRAGEN?

Neem contact op met uw beleidsadviseur

BIANCA VAN IERSEL

Beleidsadviseur Programma Lokaal Gezondheidsbeleid

Gemeenten: Breda en Rucphen

T: 06-423 368 95

E: b.iersel@ggdwestbrabant.nl / [TWITTER](#) @Blersel

Werkdagen: maandag tot 15.00 uur, dinsdag en donderdag

GERRIE VAN DEN BROEK

Beleidsadviseur Programma Lokaal Gezondheidsbeleid

Gemeenten: Etten-Leur, Oosterhout, Steenberg en Woensdrecht

T: 06-135 086 93

E: g.broek@ggdwestbrabant.nl / [TWITTER](#) @LGB_Gerrie

PETRA VAN MECHELEN

Beleidsadviseur Programma Lokaal Gezondheidsbeleid

Gemeenten: Halderberge en Roosendaal

T: 06-135 189 14

E: p.mechelen@ggdwestbrabant.nl / [TWITTER](#) @Petra_v_M

Werkdagen: maandag, dinsdag, donderdag, woensdag- en vrijdagochtend

WILLEKE MICHEL

Beleidsadviseur Programma Lokaal Gezondheidsbeleid
Gemeenten: Bergen op Zoom, Geertruidenberg en Moerdijk
T: 06-423 368 58
E: w.michel@ggdwestbrabant.nl / [TWITTER](#) @willekemichel
Werkdagen: maandag tot 15.00, dinsdag, donderdag
woensdag in de oneven weken

DANIËLLE STEENBERGEN

Beleidsadviseur Programma Lokaal Gezondheidsbeleid
Gemeenten: Aalburg, Werkendam, Woudrichem en Zundert
T: 06-107 766 30
E: d.steenbergen@ggdwestbrabant.nl / [TWITTER](#) @SteenbergenD
Werkdagen: maandag, woensdag tot 13.00 uur en donderdag

IVANKA VAN DER VEEKEN

Beleidsadviseur Programma Lokaal Gezondheidsbeleid
Gemeenten: Alphen-Chaam, Baarle-Nassau en Drimmelen
T: 06-423 368 37
E: i.veeken@ggdwestbrabant.nl / [TWITTER](#) @Ivankadvveeken
Werkdagen: maandag, dinsdag, woensdagochtend en donderdag